

Ervaringen met (full) LED belichting rozenteelt

Inspiratiebijeenkomst LED belichting bij Van den Berg Roses, Delfgauw

31 mei 2023, Caroline Labrie, Marcel Raaphorst en Arie de Gelder

Inhoud

Project Monitoring LED bij Roos

- Doel
- Opzet
- Tussentijdse resultaten
  - Energie-input
  - Uitdagingen kwaliteit en klimaat
- Leerpunten voor zover

Doel: van elkaar leren en zo bijdragen aan een energiezuinige rozenteelt bij gebruik van LED en beperking lichtuitstoot

In de context van het gewas en het energievraagstuk

Opzet project Monitoring Roos

- Vijf rozenbedrijven met verschillende installaties en strategie
- 3 cultivars
- Dataverzameling klimaat, planttemperatuur, watergift en drain, bemesting, kwaliteit, vaasleven. Geen productiecijfers.
  - 1 bedrijf extra sensoren gewashoogtes en knoptemperatuur
- 6-8 wekelijks overleg: sparren over data; strategie en kritische momenten
- Looptijd: 1 oktober 2022 – eind 2023 (dataverzameling t/m mei)
- Leerpunten delen

Ervaringen van telers

- “Nu sturen op vochtbeheersing in plaats van op warmtebeheersing”
- “Knop mag niet te koud worden”
- Meer uitloop waardoor te vol gewas: “Had eerder onderdoor moeten gaan knippen”
- “Toch net te zuinig geweest met energie deze winter”
- Van “Ik hoop nooit meer zo’n winter mee te maken” tot “Met LED is prima te telen en heeft de toekomst”
- “We leren van elkaar en integreren dat in onze eigen strategie”

Bij LED o.a. rekening houden met:

- Per μmol licht minder warmtetoevoer met LED dan met SON-T:
  - Minder opwarming gewas en **knop**
  - Minder verdamping (wat is optimaal?)
  - Totale warmte input beter stuurbaar: bij roos minder warmteoverschot
- Spectrum beïnvloedt hormoonbalans. Rozenspectrum R/W/B/VR

Energie input per week voor december-januari

Gemiddelde week 48 t/m 5	Warmte van buizen (m ³)	Belichting (kWh)	Temperatuur (°C)	PAR belicht (mol/m ² ·week ⁻¹)
Bedrijf 1	1,2	12,1	19,7	136
Bedrijf 2	0,7	12,4	19,4	139
Bedrijf 3	0,8	11,7	18,8	131
Bedrijf 4	0,8	11,3	18,6	133
Bedrijf 5	0,3	0,0	9,0	16
<i>Gemiddeld</i>	<i>0,7</i>	<i>9,5</i>	<i>17,1</i>	<i>111</i>

Installaties deze rozenbedrijven gemiddeld: LED rozenspectrum 190 $\mu\text{mol}/\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$ (excl bedrijf 5: koude teelt) en SON-T 118 $\mu\text{mol}/\text{m}^2\cdot\text{s}^{-1}$

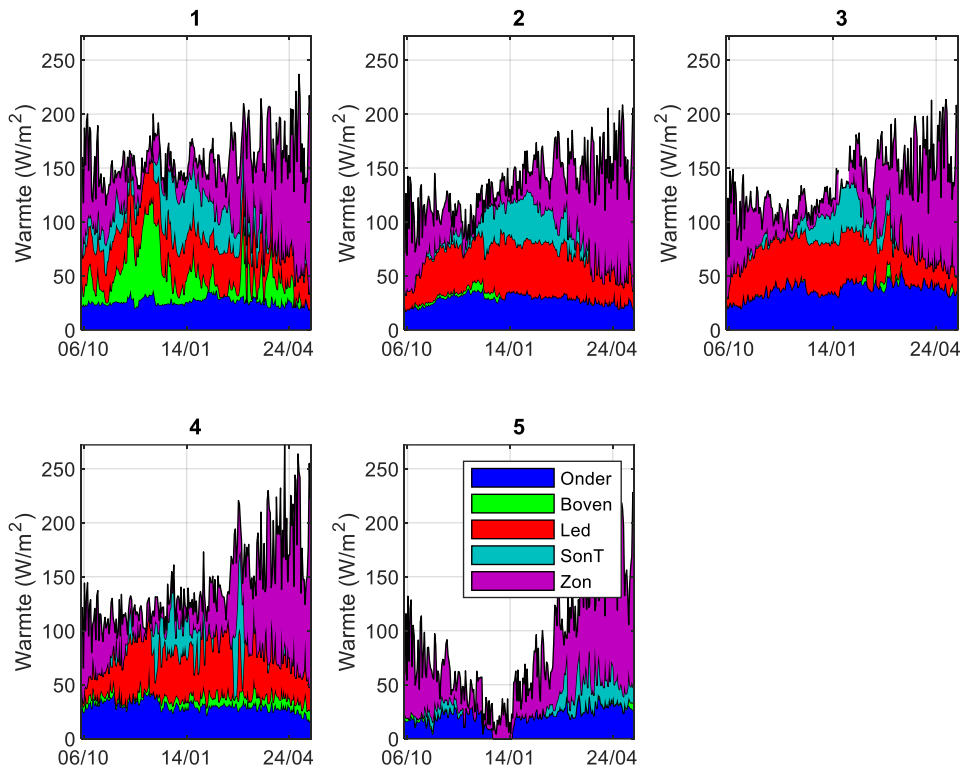
→ Verschillen tussen bedrijven

→ Warmte-input mede afhankelijk van energiepositie

Input onder- versus bovenwarmte

Energie-input per bedrijf (W/m^2):

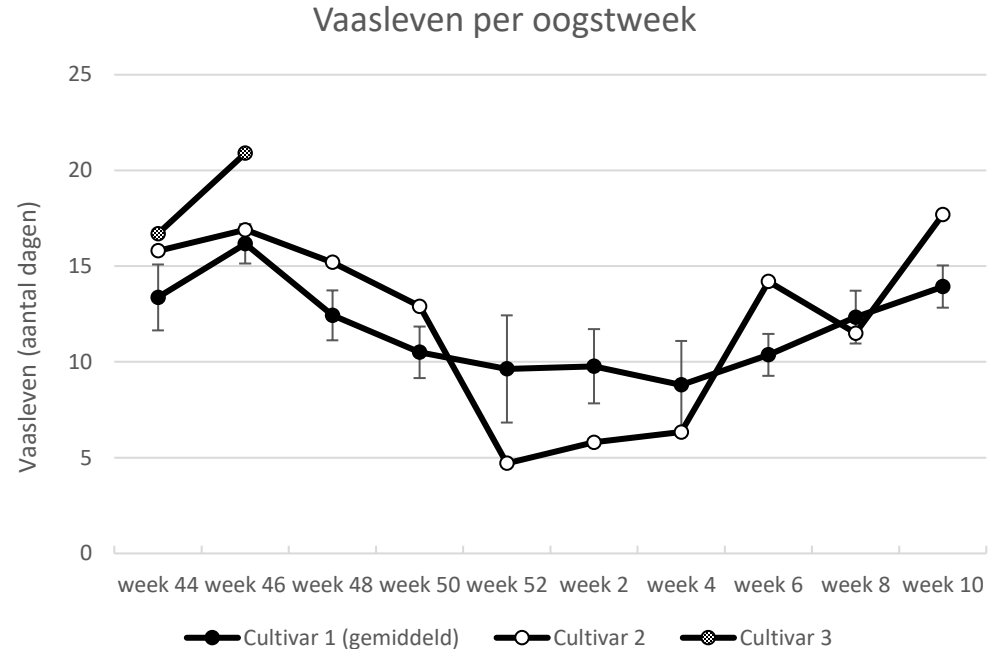
- Zon
  - SON-T (waarvan $\sim 38\%$ PAR)
  - LED (waarvan $\sim 65\%$ PAR)
  - Bovenverwarming
  - Onderbuis
-
- In de winter bedrijf 1 meer energie-input
  - Allemaal in winterperiode bijbelicht met SON-T

Verskil in vaasleven

- December- januari dip en grotere verschillen tussen bedrijven
- Verskil tussen cultivars
  - Botrytis
  - Slapgaan

Voor de proef geen Botrytis behandeling tijdens naogst, behalve cultivar 2 week 6

Uitdaging 1: Botrytis op bloemblaadjes

- Natslaan knop voorkomen
  - Knoptemperatuur boven dauwpunttemperatuur houden (VPD > 0 kPa houden (> 0,2 kPa voor marge)
    - Vocht afvoeren
    - Uitstraling beperken
- Cultivar, sporendruk, plantweerbaarheid

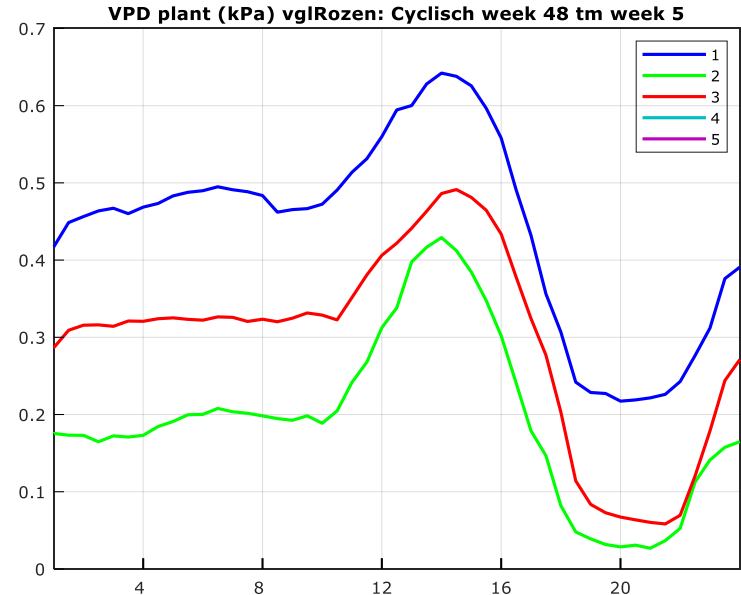

Knoptemperatuur

- Vuistregel telers: kastemperatuur mag max 1°C/uur stijgen omdat knoptemperatuur anders achterblijft en de knop natslaat
- Ervaring met LED: zodra 's nachts de belichting weer aan gaat: een uurtje SON-T erbij aan om de rozenknop op te warmen
- Uitstraling beperken
- Verdere analyses en betere sensoren knoptemperatuur wenselijk

VPD in december en januari

- Absolute verschillen deels door afwijking planttemperatuursensor
- VPD plant: laagst in donkerperiode.
- Kier nog nodig in verduisteringsscherm om voldoende vocht af te kunnen voeren

Uitdaging 2: Botrytis vanaf aanzet bloemblad

Uitdaging 2: Botrytis vanaf aanzet bloemblad

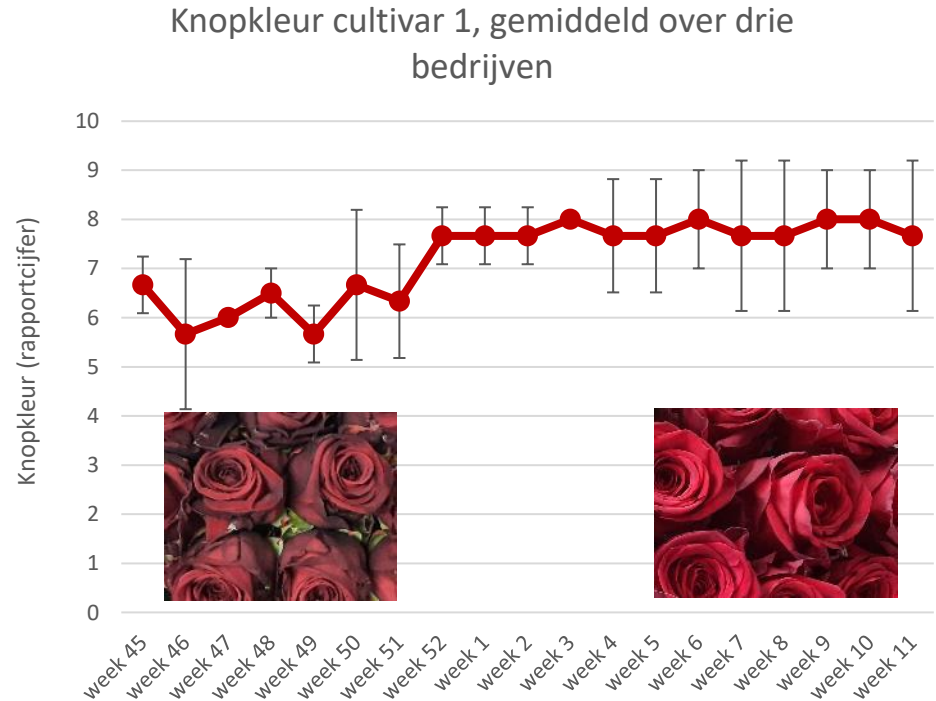
Guttatievocht of condens?

- Indien guttatie: worteldruk verlagen of verdamping stimuleren
  - Substraat: lagere temp en vocht, hogere EC
  - VPD > 0 kPa houden, anders geen verdamping
- Cultivar, sporendruk, plantweerbaarheid

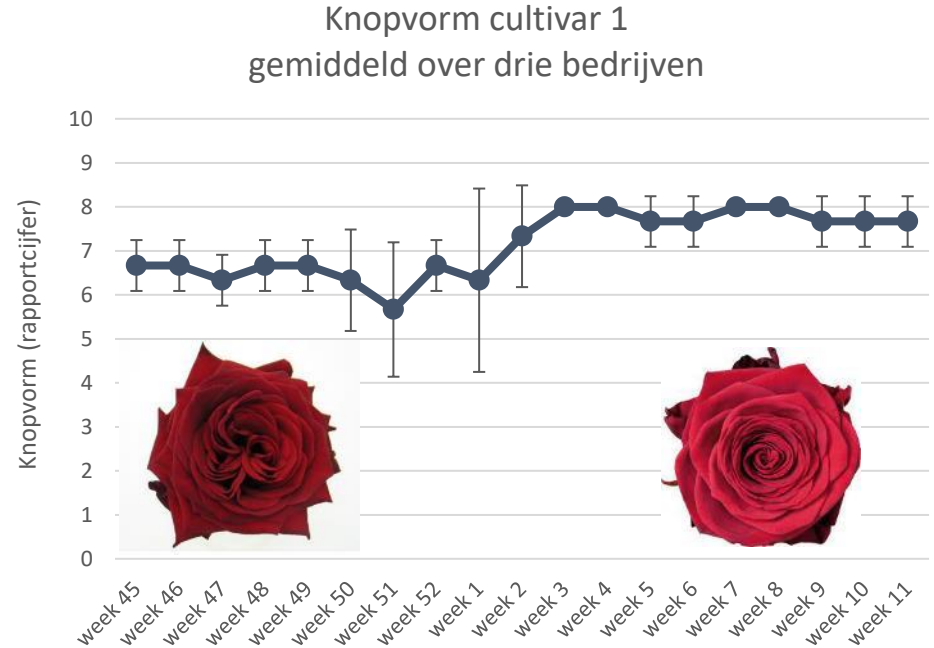
Uitdaging 3: knopkleur cultivar 1 (beoordeeld door telers)

- December wat minder en fluctuerend, vanaf januari beter en constanter
  - Vanaf week 50 meer SON-T (en PAR) erbij
- Ervaring: betere knopkleur met SON-T erbij
- (Knop)temperatuur, spectrum, P, N o.a. rol in anthocyaanvorming¹

Uitdaging 4: Knopvorm cultivar 1

- Binnenste petalen draaien niet goed naar buiten (draaihart en bolletjes)
- Dip half december, vanaf week 1 beter
- Ervaring: beter met SON-T erbij. Lijkt vaker voor te komen bij te weinig verdamping (natte mat)

Samenvatting

- Belangrijkste leerpunt voor zover: houdt VPD $>0,2$ kPa;
  - voer voldoende vocht af en laat kasttemperatuur niet te ver zakken
  - laat knop niet te koud worden; beperk uitstraling
- Midwinter bijbelichting SON-T nog als back-up gebruikt
- Bij gemonitorde rozenbedrijven zijn dezelfde trends waarneembaar door seizoen, maar wel verschillen in zowel klimaat als kwaliteit
→ verdere data analyse loopt

Samen bijdragen aan een energiezuinige rozenteelt in Nederland

Bedankt!

Vragen?

Caroline Labrie

Caroline.labrie@wur.nl

0317-485747

*Dit project is gefinancierd door
het programma Kas als
Energiebron.*

